

Окремого аналізу потребує електронна комунікація у трудових відносинах. Використання електронної пошти, корпоративних платформ, Viber чи Telegram стало стандартом ділового спілкування. Водночас законодавство не встановлює чітких критеріїв належності таких повідомлень як доказів. Судова практика свідчить про поступове визнання електронних повідомлень доказами за умови підтвердження їх автентичності та факту отримання, однак відсутність єдиних стандартів створює неоднаковість підходів.

Таким чином, цифровізація трудових відносин в Україні розвивається за моделлю «практика випереджає право». Бізнес активно впроваджує електронні інструменти, тоді як законодавство залишається фрагментарним та не забезпечує належного рівня правової визначеності. Це призводить до формування зони підвищених ризиків: для роботодавців — у вигляді можливих трудових спорів та визнання документів недійсними, для працівників — у вигляді звуження гарантій та складності захисту своїх прав.

УДК 340.1

Колесніков А. П.
*д.ю.н., доцент,
професор кафедри теорії права та конституціоналізму
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна*

АНАЛІТИКА ДАНИХ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ІНФОРМАЦІЙНИХ УСТАНОВАХ

В умовах цифрової трансформації суспільства інформаційні установи – бібліотеки, архіви, інформаційно-аналітичні центри – зазнають суттєвих змін у підходах до організації своєї діяльності. Традиційна модель управління, що ґрунтувалася переважно на досвіді керівника та якісних показниках роботи, поступово втрачає свою ефективність в умовах зростаючих обсягів інформації та ускладнення інформаційних потреб користувачів. На зміну їй приходить data-driven підхід, тобто модель прийняття управлінських рішень, в основі якої лежить систематичний збір, опрацювання та інтерпретація даних. Варто зазначити, що зазначений підхід не є суто технологічним явищем, і він передусім відображає зміну управлінської культури, за якої рішення приймаються не на підставі суб'єктивних міркувань, а на основі об'єктивних, верифікованих даних.

Аналітика даних як управлінський інструмент охоплює сукупність методів і технологій, спрямованих на отримання практично значущих висновків із масивів структурованої та неструктурованої інформації. У контексті інформаційних установ йдеться про статистику відвідуваності, дані про запити користувачів, показники використання фондів, метрики цифрових сервісів, результати анкетувань та зворотний зв'язок від користувачів. Опрацювання цих даних дозволяє керівництву установи здійснювати обґрунтовані рішення щодо комплектування фондів, розподілу ресурсів, розвитку сервісів та оцінювання ефективності діяльності [1]. Принципово важливим є те, що

аналітика даних трансформує управління з реактивного на проактивне, тобто замість реагування на вже наявні проблеми керівник отримує інструмент їх прогнозування та попередження.

У науковій літературі виокремлюють кілька рівнів аналітики даних, кожен із яких відповідає певному типу управлінських завдань. Описова аналітика (descriptive analytics) дозволяє відповісти на питання «що відбулося?» і є базовим рівнем моніторингу діяльності установи. Діагностична аналітика (diagnostic analytics) спрямована на виявлення причинно-наслідкових зв'язків – «чому це відбулося?». Предиктивна аналітика (predictive analytics) на основі наявних даних моделює майбутні тенденції, а прескриптивна (prescriptive analytics) формує рекомендації щодо оптимальних управлінських дій [2]. Впровадження усіх чотирьох рівнів у практику управління інформаційними установами є стратегічним орієнтиром цифрової трансформації галузі. При цьому більшість вітчизняних інформаційних установ наразі функціонує переважно на рівні описової аналітики, що свідчить про значний нереалізований потенціал у цій сфері.

Практичне застосування аналітики даних в інформаційних установах охоплює декілька ключових напрямів.

- управління фондами. Аналіз статистики використання дозволяє виявляти незатребувані ресурси, оптимізувати процеси списання та визначати пріоритети комплектування;

- персоналізація обслуговування. На основі аналізу запитів і поведінки користувачів формуються індивідуалізовані рекомендації та таргетовані інформаційні послуги;

- оцінювання ефективності. Системи аналітики забезпечують керівництво об'єктивними показниками результативності діяльності, що є необхідною умовою обґрунтування управлінських рішень перед засновниками та фінансуючими органами [3];

- стратегічне планування. Накопичені масиви даних про діяльність установи є надійною емпіричною базою для розроблення стратегій розвитку, обґрунтування бюджетних запитів та визначення пріоритетних напрямів інституційних змін.

Окремої уваги заслуговує питання інструментального забезпечення аналітичної роботи в інформаційних установах. Сучасний ринок пропонує широкий спектр рішень від спеціалізованих бібліотечних систем із вбудованою аналітикою (Koha, Ex Libris Alma) до універсальних платформ візуалізації даних (Power BI, Tableau), а також хмарних сервісів збору та обробки статистики. Вибір конкретного інструменту визначається масштабом установи, наявними фінансовими ресурсами та рівнем цифрової зрілості персоналу. Суттєвим чинником є також інтеграційна здатність обраного рішення, тобто можливість його поєднання з наявними інформаційними системами установи.

Важливим аспектом є інституційна готовність до впровадження креативного підходу. Вона передбачає не лише наявність відповідної технологічної інфраструктури, але й формування аналітичних компетентностей персоналу, розроблення внутрішніх політик щодо збору та використання даних, а також забезпечення захисту персональних даних користувачів відповідно до вимог чинного законодавства. Дефіцит цих складових є головним стримуючим фактором на шляху до повноцінного

впровадження аналітики даних в українських інформаційних установах. Варто зазначити, що зазначена проблема має системний характер і потребує вирішення не лише на рівні окремих установ, але й на рівні галузевої освітньої та кадрової політики.

Таким чином, аналітика даних є не лише технологічним інструментом, а й якісно новою управлінською парадигмою, що змінює саму логіку прийняття рішень в інформаційних установах. Перехід від інтуїтивного до доказового управління на основі даних є необхідною умовою підвищення ефективності діяльності бібліотек, архівів та інших інформаційних інституцій в умовах цифрової економіки. Реалізація цього переходу потребує комплексного підходу, що поєднує технологічну модернізацію, розвиток кадрового потенціалу та формування відповідного нормативного середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Chowdhury G. G., Chowdhury S. Information Users and Usability in the Digital Age. London : Facet Publishing, 2011. 224 p.
2. Siegel E. Predictive Analytics: The Power to Predict Who Will Click, Buy, Lie, or Die. Hoboken : Wiley, 2016. 368 p.
3. Poll R., Boekhorst P. Measuring Quality: Performance Measurement in Libraries. München : K. G. Saur, 2007. 269 p.

УДК 342.9

Кравчук М. Ю.

*д.ю.н., професор, завідувач кафедри
адміністративного права та судочинства,
Західноукраїнський національний університет*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах інтенсивної цифровізації суспільних відносин та стрімкого зростання обсягів інформаційного обміну проблема поширення дезінформації набуває системного характеру й становить одну з ключових загроз інформаційній безпеці держави та суспільства. Особливої актуальності ця проблема набуває у зв'язку з використанням соціальних мереж та цифрових платформ як основних каналів поширення інформаційного контенту, що ускладнює своєчасне виявлення та нейтралізацію недостовірних відомостей. У цих умовах штучний інтелект розглядається як інноваційний інструмент, здатний підвищити ефективність виявлення, аналізу та протидії дезінформаційним впливам шляхом автоматизації відповідних процесів. Разом із тим, його застосування супроводжується низкою викликів, пов'язаних із правовим регулюванням, достовірністю алгоритмів, етичними аспектами та ризиками маніпулятивного використання технологій, що зумовлює потребу у подальшому науковому дослідженні перспектив і обмежень використання